

МОВОЗНАВСТВО. ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВО

УДК 811.111.81'367

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863.2/28.208624>**Оксана ДУБРОВА,***orcid.org/0000-0002-8150-1215*

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри іноземних мов

Національного транспортного університету

(Київ, Україна) *roksi4791@meta.ua***МОНОПРЕДИКАТИВНІ ПОЛІПРОПОЗИТИВНІ СЕМАНТИКО-СИНТАКСИЧНІ СТРУКТУРИ В УКРАЇНСЬКІЙ ТА АНГЛІЙСЬКІЙ МОВАХ**

Виокремлення простого ускладненого речення як монопредикативної та поліпропозитивної структури є одним з актуальних питань сучасного українського мовознавства. В англійській мові нині немає поняття «просте ускладнене речення», а монопредикативні поліпропозитивні структури розглядаються як напівскладні речення або складні речення з підрядними нефінітними. Метою статті є здійснення аналізу монопредикативних поліпропозитивних семантико-синтаксичних структур в українській та англійській мовах і опис елементів, що ускладнюють ці структури на семантичному та синтаксичному рівнях.

Монопредикативні структури (речення) можуть виражати більш ніж одну думку (пропозицію). Такі структури займають проміжну позицію між простими і складними реченнями: одна граматична основа (підмет – присудок) виступає тією загальною рисою, що поєднує зазначені структури із простим реченням, а вираження двох і більше пропозицій є спільною рисою зі складним реченням. В українській мові монопредикативні поліпропозитивні структури означені як прості ускладнені речення, в англійській мові – напівскладні речення або складні речення з підрядними нефінітними. Напівскладні речення та складні речення з підрядними нефінітними за своєю формальною структурою монопредикативні, адже мають одну граматичну основу, але в їх структурі є вторинний предикат, який виражає ще одну пропозицію. Отже, напівскладні речення та складні речення з підрядними нефінітними є поліпропозитивними. Вираження двох і більше пропозицій (семантичний аспект речення) формально (граматично) оформлюється предикативними відношеннями «підмет – присудок» і «вставленням» напівпредикативної структури (формально-синтаксичний аспект речення). До простих ускладнених речень відносять речення з однорідними членами речення, відокремленими другорядними членами, вставними та вставленими конструкціями, звертаннями. Напівскладними вважаються речення, які у своїй складі мають однорідні члени, залежні апендикси, комплекси (конструкції) вторинної предикації (предикативні конструкції). Нефінітні речення (фрази, конструкції) визначаються як синтаксичні конструкції, у яких присудок виражений неозначеною формою дієслова (інфінітив, дієприкметник, герундій). Нефінітні конструкції розглядаються як залежні частини складнопідрядних речень.

Ключові слова: *просте ускладнене речення, пропозиція, предикативність, предикація, напівскладене речення, нефінітне речення.*

Oksana DUBROVA,*orcid.org/0000-0002-8150-1215*

Candidate of Pedagogical Sciences,

Associate Professor at the Department of Foreign Languages

of Kyiv National Transport University

(Kyiv, Ukraine) *roksi4791@meta.ua***MONOPREDICATIVE POLYPROPOSITIONAL SEMANTIC SYNTACTIC STRUCTURES IN UKRAINIAN AND ENGLISH LANGUAGES**

Distinguishing a simple complicated sentence as a monopredicative and polypropositional structure is one of the vital questions of the present-day Ukrainian linguistics. In English there is no such notion as a simple complicated sentence and monopredicative polypropositional structure are defined as semi-composite sentences or composite sentences with non-finite subordinate clause. The objective of the article is to analyze monopredicative polypropositional syntactic structures in Ukrainian and English languages and to describe elements which complicate mentioned structures at the semantic-syntactic level.

Monopredicative structures (sentences) can express more than one thought (proposition). Such structures occupy the intermediary position between the simple and composite sentences: one subject-predicate basis is a common feature with

a simple sentence (clause) and expression of two and more propositions is a common feature with a composite sentence. In Ukrainian language monopredicative polypropositional structures are defined as simple complicated sentences, in English language – as semi-composite sentences or composite sentences with non-finite subordinate clause. Semi-composite sentences and composite sentences with non-finite subordinate clause are monopredicative structures as they have one subject-predicate basis, but at the same time they are characterized by having a secondary predicate and express two and more propositions – that's why they are polypropositional structures. The expression of two and more propositions (the semantic aspect of a sentence) is grammatically formed by predicative subject-predicate relations and by inserting a half-predicative structure or structures with additional predicativity (the syntactic structure of a sentence). Simple complicated sentences are sentences with homogeneous parts of the sentence, detached secondary parts, parentheses, direct addresses.

Semi-composite sentences are sentences which include homogeneous parts, dependent appendixes, complexes (constructions) of secondary predication (predicative constructions). Non-finite clauses (phrases, constructions) are defined as syntactic constructions with the predicate expressed by non-finite verb (Infinitive, Participle, Gerund). The non-finite clauses are considered to be a dependent part of complex sentences.

Key words: *simple complicated sentence, proposition, predicativity, predication, semi-compound sentence, non-finite sentence.*

Постановка проблеми. Речення – це граматична конструкція, що виражає окрему думку щодо дійсності. У сучасному мовознавстві речення відбувається досліджують із трьох позицій: за його комунікативною функцією (речення як одиниця мовлення); за структурно-граматичною ознакою (речення як одиниця мови); виділення двох одиниць – речення (структурна модель, яка належить мові) і висловлення (лексично наповнена й інтонаційно оформлена модель, яка належить мовленню). У формальному аспекті речення постає як монопредикативна або поліпредикативна структура залежно від кількості предикативних ліній; у семантико-синтаксичному аспекті – як монопропозитивна або поліпропозитивна структура за кількістю пропозицій. Предметом нашого дослідження є монопредикативні поліпропозитивні семантико-синтаксичні структури в українській і англійській мовах.

Аналіз досліджень. Виокремлення простого ускладненого речення як монопредикативної та поліпропозитивної структури є одним з актуальних питань сучасного українського мовознавства, про що свідчать численні наукові розвідки І. Вихованця, П. Дудика, А. Загнітка, Б. Ільша, Л. Кадомцевої, С. Карамана, О. Кульбабської, І. Кучеренка, Г. Манаєнка, М. Плющ, А. Прияткіної, К. Шулжука. В англійській мові немає поняття простого ускладненого речення. Відповідні синтаксичні структури в англійській мові розглядаються як напівскладні речення (І. Бірюк, М. Блох, Б. Ільш) або як нефінітні прості речення – частини складного (Д. Байбер, Т. Блор, Дж. Томпсон, М. Халлдей).

Метою статті є здійснення аналізу монопредикативних поліпропозитивних семантико-синтаксичних структур в українській і англійській мовах, опис елементів, що ускладнюють ці структури на семантичному та синтаксичному рівнях.

Виклад основного матеріалу. У синтаксичній теорії української мови речення поділяють на прості, ускладнені та складні. Основою такого поділу є предикативні відношення, що встановлюються між присудком і підметом – головними членами речення, які утворюють структурне ядро двоскладного речення (Кротевич, 1957: 134). Прості й ускладнені речення мають одну граматичну основу, тому їх розглядають як монопредикативні структури. Натомість складні речення мають дві й більше граматичних основ, отже, ідеться про поліпредикативні структури (Кульбабська, 2001: 81–84).

Прості, ускладнені й складні речення різняться не лише кількістю граматичних основ, а й кількістю пропозицій. Пропозиція (як окрема думка) – це віддзеркалення певної ситуації у свідомості людини (Панкрац, 1992: 25). Пропозиція не містить ані головних, ані другорядних членів; вона не має формальної структури. Пропозиція – «смісловий концептуальний набір компонентів, які мовець прагне вербалізувати» (Волохина, 2003: 5). Отже, прості речення передають одну пропозицію і є монопропозитивними, тоді як ускладнені й складні виражають дві (й більше) пропозицій і є поліпропозитивними. Варто наголосити, що у складному реченні пропозиції виражаються окремо. В ускладненому ж реченні вони виражаються злито: одна із пропозицій є основною, а друга має статус коментування (Манаєнко, 2003: 15–28).

Отже, просте ускладнене речення займає проміжну позицію між простим і складним реченнями й за структурою наближається до простого речення (за кількістю граматичних основ), а за семантичним навантаженням – до складного (за кількістю пропозицій).

Важливими для розуміння природи простого ускладненого речення є категорії предикативності та прекації.

У лінгвістиці предикативність визначають як комплексну категорію, що виражає співвіднесеність змісту речення з реальною дійсністю. Це співвідношення втілюється у зв'язку підмета із присудком (Караман, 2011: 328–330). Предикативність виражається морфологічними й синтаксичними засобами: дієслівними формами, співвідношенням членів речення, інтонацією, порядком слів, що формують сутність граматичної форми речення (Лекант, 1986: 7–8). Отже, предикативність розглядають як граматичне значення речення.

Предикація – це «приписування ознаки предмета висловлення двома сполучуваними компонентами» (Кульбабська, 2001: 81–85), тобто «у предикації логічний суб'єкт розкривається через логічний предикат (щось стверджує чи заперечує про якийсь предмет)» (Семчинський, 1988: 214). Можна констатувати, що предикація належить не всьому реченню, а лише його пропозиційній частині: «предикація як лінгвістична сутність дорівнює пропозиції» (Кульбабська, 2001: 81–85).

Доходимо висновку, що предикативність є граматичним втіленням предикації та стосується синтаксичної будови речення, а предикація – семантичного навантаження речення. І. Вихованець називає категорію предикативності формально-синтаксичним ядром речення, а категорію предикації – семантико-синтаксичним ядром (Вихованець, 2002: 29). О. Кульбабська констатує, що категорії предикативності і предикації як поняття існують окремо, але взаємопов'язані, адже належать до різних аспектів речення (Кульбабська, 2001: 81–85), бо «виступають планом змісту і планом вираження для речення <...>» (Загнітко, 2011: 283; Соловцова, 2013: 101–104]. Отже, маємо модель речення і модель думки. Модель речення складається з головних членів – підмета і присудка. Натомість модель думки утворюється судженням (пропозицією), що складається із двох основних компонентів – суб'єкта і предиката (визначається в лінгвістиці як присудок судження, те, що висловлюється, стверджується або заперечується про суб'єкта) (Вікіпедія).

Отже, предикативність як формально-синтаксичне ядро є ознакою будь-якого речення. Ускладнені ж речення у формально-синтаксичному аспекті характеризуються наявністю додаткової предикативності (або напівпредикативності).

Додаткова предикативність виникає як результат трансформації (або модифікації) структури граматично елементарного речення: просте речення перетворюється або на слово (*Наближався вечір. – Вечоріло*), або на словосполучення

(*День був чудовий. – Чудовий день*), або на самостійну синтаксичну конструкцію чи зворот (*Вона почула гуркіт. Дуже повільно вона повернулася. – Почувши гуркіт, вона дуже повільно обернулася*) і входить до складу іншого простого речення. «Елементарне речення в мовленні істотно модифікується у складну конструкцію, зливаючись, зокрема, з іншим(и) елементарним(и) реченням(и). У таких реченнях функціонує вторинний предикат, який, займаючи придієслівну позицію, характеризує як суб'єкт дії, так і саму дію» (Кульбабська, 2001: 81–85). Отже, просте речення презентує дві одиниці інформації, які мають різний комунікативний статус – основний і коментування. У реченні реалізуються дві або більше пропозицій.

Носіями додаткової предикативності є однорідні члени речення, відокремлені другорядні члени, вставні і вставлені компоненти, звертання. Зазначені конструкції ще називають ускладнювальними компонентами простого речення. Головною ознакою, що об'єднує ускладнювальні конструкції як граматичні одиниці, на думку О. Кульбабської, є саме додаткова предикативність.

Розгляньмо приклад простого ускладненого речення. *Четверо молодих чоловіків сидять у схроні, прислухаються до гавкоту, потім, перезирнувшись, палять якісь папери, <...>* (Ю. Винничук). Це – просте речення з такими ускладнювальними компонентами: 1) *чотирьох молодих чоловіків* – однорідні неузгоджені означення, виражені числівником і прикметником; 2) *сидять <...>, прислухаються <...>, палять* – однорідні присудки, виражені дієсловами; 3) *перезирнувшись* – відокремлена обставина способу дії, виражена дієприслівником. Кожен ускладнювальний елемент можна розгорнути в окреме речення й у результаті отримати три складні речення: *Четверо чоловіків сидять у схроні, вони молоді. Четверо молодих чоловіків сидять у схроні, (вони) прислухаються до гавкоту, потім, перезирнувшись, (чоловіки) палять якісь папери, <...>. Чоловіки перезирнулися, а потім (вони) палять якісь папери.*

Отже, в українській мові ускладнене речення є монопредикативним, воно характеризується додатковою предикативністю (формально-синтаксичний аспект) і виражає дві або більше пропозицій (наявність вторинного предиката), одна з яких є основною, а інша має статус коментування (семантико-синтаксичний аспект). Пропозиція зі статусом коментування виражається ускладнювальними напівпредикативними конструкціями, до яких відносять: 1) однорідні члени речення;

2) відокремлені другорядні члени речення (дієприкметникові, дієприслівникові, порівняльні, прийменниково-іменникові звороти, пояснювальні й уточнювальні конструкції); 3) вставні і вставлені конструкції; 4) звертання.

Другий етап нашого дослідження – аналіз доробку українських і російських лінгвістів-теоретиків англійської мови. Ідеться про виокремлення структури, що посідає проміжне місце між простим і складним реченнями.

У синтаксисі англійської мови проміжну позицію між простим (simple) і складним (composite) реченнями посідає напівскладне речення (semi-composite). Підставою для такого поділу (як і в українській мові) є кількість предикативних ліній у реченні (Бірюк, 2015: 8; Блох, 2004: 151, 268):

– прості речення (simple sentences) – мають одну предикативну лінію;

– складні речення (composite sentences) – мають дві та більше предикативних ліній, які виражаються «окремо й експліцитно»; складні речення, своєю чергою, поділяються на складносурядні (compound) та складнопідрядні (complex);

– напівскладні речення (semi-composite) (посідають проміжне місце між простими і складними реченнями) – мають більше ніж одну предикативну лінію, які виражаються злито, і відповідно, поділяються на напівскладні сурядні (semi-compound) і напівскладні підрядні (semi-complex) (Блох, 2004: 301–302). Одна з предикативних ліній напівскладного речення є основною (або провідною), а інша/інші розглядаються як напівпредикативне розширення речення (Блох, 1983: 340). Отже, прості ускладнені речення в українській мові відповідають напівскладним реченням в англійській мові.

Напівскладні речення є результатом синтаксичної деривації (або трансформації), яку розуміють як парадигматичне утворення більш складних конструкцій на основі конструкцій ядерного речення (Блох, 1983: 280). *I saw him come.* = *I saw him.* + *He came.* Вихідне речення утворене шляхом поєднання/комбінування двох ядерних речень (Блох, 1983: 280–281).

Просте речення може бути трансформоване в напівпредикативну конструкцію (процес фразалізації (phrasalisation), або в конструкцію з іменником (процес номіналізації (nominalization)). Результатом процесу фразалізації є напівскладні речення, що виконують функцію складного додатка (інфінітивні або дієприкметникові звороти) або обставини (абсолютні конструкції): *She phoned me late in the evening. She wanted to learn the details of the accident.* – *She phoned me in the evening to learn*

the details of the accident. Якщо процес фразалізації зазвичай є частковим (зберігається предикативний аспект речення), то процес номіналізації може бути або повним, або частковим. За повного процесу номіналізації маємо словосполучення як частину простого поширеного речення (*The glass breaks easily when it is transported.* – *The glass breaks easily during transportation*). За часткового процесу номіналізації з'являються інфінітивні звороти та звороти з герундієм (*When they arrived I was relieved of my fears.* – *On their arrival I was relieved of my fears*), які трактують як напівскладні речення (Блох, 1983: 284).

Отже, речення в англійській мові вважається напівскладним, якщо до його складу входять однорідні члени речення, залежні апендикси, комплекси (конструкції) вторинної предикації (предикативні конструкції). «Попри різницю, ці явища (ускладнювальні елементи) схожі в тому, що вони поступово виходять за межі простого речення й наближаються до складного речення (одні – до складносурядного, інші – до складнопідрядного)» (Ильиш, 1971: 254).

Щодо однорідних членів речення як ускладнювальних елементів простого речення погляди науковців різняться: одні розглядають однорідні члени речення як другорядні члени простого речення, і про ускладнення не йдеться (В. Каушанська); другі вважають ускладнювальними елементами однорідні головні члени речення – підмети і присудки (М. Блох, І. Харитонов); треті відносять до ускладнювальних усі однорідні члени – як головні, так і другорядні (Б. Ільиш, І. Бірюк). Так, наприклад, М. Блох пише про однорідні присудки: «Сурядне поєднання присудків, хоча і не додає нового рівня домінації в суто синтагматичному представленні речення, все-таки ускладнює предикацію як таку» (Блох, 2004: 151).

Залежні апендикси – це фрази, які складаються зі сполучників або прикметників й іменників, займенників, прикметників, прислівників або дієприкметників. Такі фрази можна розгорнути в окреме речення. Наприклад: 1) *John is more diligent than you.* (= <...> *than you are*); 2) *John is as diligent as you* (= *John is as diligent as you are*); 3) *She was speaking slowly and vaguely as if in a dream* (= <...> *as if she was (were) in a dream* (Харитонов, 2007: 97).

Комплекси вторинної предикації передбачають інфінітивні, герундіальні, дієприкметникові, бездієслівні звороти та конструкції. І. Бірюк потрактовує зазначені комплекси як предикативні конструкції – структури, що посідають проміжне місце між фразою та простим реченням. На відміну від фраз,

предикативні конструкції складаються із двох слів, які семантично перебувають у предикативному зв'язку: номінативна частина означає «діяча, виконавця», водночас «носія» стану або якості; тоді як присудкова частина може бути дієслівною (інфінітив, дієприкметник або дієприслівник, герундій) або недієслівною (прикметник, дієслово стану, прислівник, іменник). Однак, на відміну від простого речення, предикативний зв'язок у предикативній конструкції не є граматично оформленим: немає особового дієслова у функції присудка або допоміжного дієслова в номінативній конструкції. Отже, конструкція не має ані справжнього підмета, ані справжнього присудка, але її можна трансформувати у просте речення: *I heard him cry. – I heard that he cried* (Бирюк, 2015: 49).

Предикативні конструкції поділяють на:

1) **дієслівні** (можуть бути трансформовані у прості речення з дієсловом-присудком): *We saw the storm approaching. – We saw that the storm was approaching*;

2) **бездієслівні** (можуть бути трансформовані у прості речення зі складним іменним присудком): *He stood there trembling with his face ablaze. – He stood and his face was ablaze* (Бирюк, 2015: 49–50).

До дієслівних конструкцій належать конструкції, що містять безособову форму дієслова: конструкції з інфінітивом (the objective infinitive construction, the subjective infinitive construction, the for-to-infinitive construction); конструкції з дієприкметником або дієприслівником (the objective participial construction, the subjective participial construction, the nominative absolute participial construction; the prepositional absolute participial construction); конструкції з герундієм (predicative construction with gerund) (Бирюк, 2015: 50, 52–53). До бездієслівних зараховують номінативну незалежну конструкцію (the nominative absolute construction) та незалежну конструкцію із прийменником (the prepositional absolute construction).

Предикативні конструкції є інтонаційно і змістовно відокремленими. І тут можна говорити про співвіднесеність з українською мовою, у якій відокремлені члени речення є ускладнювальними елементами.

Відповідно до погляду, за яким безособові дієслова означають вторинну дію чи процес, що пов'язані з дією чи процесом, вираженими особовим дієсловом (Меркулова, 2010: 5), маємо зазначити, що і конструкції, і фрази з безособовими дієсловами, й окремо вжиті безособові дієслова передають окрему думку (пропозицію) у реченні, а тому ускладнюють його семантико-синтаксичну структуру.

Відмінність між конструкцією і фразою полягає в тому, що конструкція складається із двох елементів – номінативного і дієслівного/бездієслівного, які в реченні функціонують як вторинний підмет і вторинний присудок. Натомість фраза містить лише дієслівний компонент, що функціонує як вторинний присудок до підмета, наприклад: 1) *He hears Morgan forming up this theory* (M. Holary). – *Він чує, як Морган вигадує цю теорію.* – [*Morgan forming up this theory*] – конструкція, де *Morgan* – вторинний підмет, *formingup* – вторинний присудок. 2) *Yes, he says, vigorously nodding*, <...> (M. Holary). – Так, він говорить, енергійно киваючи, <...> = він говорить, він енергійно киває – [*vigorously nodding*] – фраза з дієприслівником.

Уважаємо за потрібне відзначити, що англійські речення із предикативними конструкціями перекладають українською мовою переважно складними реченнями, а речення, що містять фрази з безособовими формами дієслова або одиначно вжиті безособові форми дієслова, перекладають простими реченнями з дієприкметниками або дієприслівниками.

Отже, синтаксичні структури, що посідають проміжне місце між простими і складними реченнями в англійській мові, означені як напівскладні речення. Такі речення мають одну граматичну основу, але дві (або більше) предикативні лінії, одна з яких (основна) виражається зв'язком між підметом і присудком, інша(-і) – предикативною конструкцією або фразою. До напівскладних речень також відносять речення з однорідними членами речення.

Відповідно до результатів аналізу наукового доробку закордонних авторів із синтаксису англійської мови, просте речення може виражати більше ніж одну думку. Так, британський дослідник Д. Крістал виокремлює два типи речень – прості (simple = one clause) та складні (multiple = clause + linking word + clause), які своєю чергою поділяються на складносурядні (compound) та складно-підрядні (complex). Науковець зазначає, що серед простих речень є речення, які виражають більше ніж одну думку: *For his birthday, Ben wants a bike, a computer game, and a visit to the theme park* (Crystal, 1995: 214, 216). – *It will be Ben's birthday. Ben wants a bike. He wants a computer game. And he wants a visit to the theme park as well.*

В англійській мові складні речення з підрядним нефінітним є синтаксичними структурами, що виражають більше ніж одну думку, але мають одну предикативну основу. У словнику нефінітне речення (фраза, зворот) потрактовується як синтаксичний зворот, присудок якого виражається

безособовою формою дієслова (Infinitive, Participle, Gerund). Нефінітне речення розглядають як залежну частину складнопідрядного речення (Lingvo Live Dictionary).

Отже, українські та російські філологи (І. Бірюк, М. Блох, Б. Ільш та інші) позначають речення з комплексами вторинної предикації як напівскладні. Водночас закордонні філологи (Д. Байбер, Т. Блор, Дж. Томпсон, М. Халлідей) розглядають ці конструкції як складні речення з підрядними нефінітними – non-finite clauses.

М. Халлідей розглядає нефінітні структури як прості підрядні (залежні) речення у межах складних – “non-finite clause as dependent bound clause” (Halliday, 2004: 99–100), а Т. Блор визначає нефінітні речення як речення, що не виражають спосіб (mood less clause); речення без особового дієслова: *Looking to the west, they spied land* (Bloor, 2004: 285).

Дж. Томпсон також поділяє прості речення на фінітні – речення з дієсловом в особовій формі (finite clauses) та нефінітні речення – речення з дієсловом у безособовій формі (non-finite clauses): [*She would start with them*], [*ticking off their names after each call*]. – [*She would start with them*] – речення з дієсловом в особовій формі, [*ticking off their names after each call*] – нефінітне речення, вторинний присудок якого виражений дієприслівником (Participle I) (Thompson, 2014: 16–17).

Порівняно з фінітними, нефінітні речення більш компактні, але менш детальні (докладні). Вони не виражають ані часу, ані модальності, і переважно не мають підмета й підрядних речень: *I don't know what to write about* (нефінітне речення) – *I don't know what I should write about* (фінітне речення). Для інтерпретації нефінітних речень обов'язково потрібна інформація з головного речення, а іноді й із контексту (Biber, 2007: 198).

Існує три основні типи нефінітних речень: інфінітивні речення, речення -ing (речення з герундієм, дієприкметником або дієприслівником) та речення -ed (Participle II – прислівник у минулому часі). До нефінітних речень належать бездієслівні речення: *She had also been taught,*

when in difficulty, to think of a good life to imitate. Although not a classic, this 90-minute video is worth watching (Biber, 2007: 200–201).

Можна констатувати, що термін «нефінітні речення» відповідає терміну «предикативні конструкції та фрази».

Розгляньмо приклад речення: *Her hands empty, she clasps them for a moment in violent prayer* (*Її руки порожні, вона складає їх на мить у жагучій молитві*). – *Her hands empty* – нефінітне речення, виражене незалежною номінативною конструкцією (the Absolute Nominative Construction); *in violent prayer* – змістовно відокремлена обставина, виражена іменниково-приймениковою фразою. Таке речення виражає три окремі думки: *Her hands are empty, so she clasps them for a moment as she is praying violently*.

Висновки. Проведений аналіз наукових джерел із синтаксису української та англійської мов дозволяє засвідчити таке. Монопредикативні структури можуть виражати більше ніж одну думку (пропозицію). Такі структури посідають проміжне місце між простими і складними реченнями: одна предикативна основа наближає такі речення до простих, а вираження ними двох і більше пропозицій – до складних. В українській мові зазначені структури визначаються як прості ускладнені, в англійській – як напівскладні речення або складні із залежними нефінітними реченнями. Варто зауважити, що і напівскладні, і складні речення з нефінітними залежними – це монопредикативні структури, адже мають одну граматичну основу. Водночас вони характеризуються наявністю вторинного предиката й виражають дві й більше пропозицій, тому є поліпропозитивними структурами. Вираження двох і більше пропозицій (семантика речення) граматично оформлюється предикативними відношеннями між підметом і присудком та введенням напівпредикативної структури (синтаксична будова речення).

Елементи, що ускладнюють монопредикативні структури (речення) в українській і англійській мовах, потребують подальшого вивчення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бірюк І., Тарасова Н. Практическая грамматика английского языка : синтаксис (Practical English Grammar : Syntax). Могилев : МГУ имени А. А. Кулешова, 2015. 124 с.
2. Блох М. Теоретическая грамматика английского языка : учебник для студентов филологических факультетов университетов и факультетов английского языка педвузов. Москва : Высш. школа, 1983. 383 с.
3. Блох М. Теоретические основы грамматики : учебник. 4-е изд., испр. Москва : Высш. шк. 2004. 239 с.
4. Вікіпедія. URL: [https://ru.wikipedia.org/wiki/Предикат_\(Лингвистика\)](https://ru.wikipedia.org/wiki/Предикат_(Лингвистика)).
5. Винничук Ю. Тангосмерті : роман. Харків : Фоліо, 2012. 379 с.
6. Вихованець І. Грамматика української мови. Синтаксис : підручник. Київ : Либідь, 1993. 368 с.

7. Вихованець І. Навколо проблем предикативності, предикації і предикатності. *Українська мова*. 2002. № 1. С. 25–31.
8. Волохина Г. Синтаксические концепты русского простого предложения. Воронеж : Истоки, 2003. 196 с.
9. Дудик П., Прокопчук Л. Синтаксис української мови : підручник. Київ : Видавничий центр «Академія», 2010. 380 с.
10. Загнітко А. Теоретична граматики української мови : Синтаксис : монографія. Донецьк : ДонНУ, 2001. 662 с.
11. Загнітко А. Теоретична граматики сучасної української мови. Морфологія. Синтаксис. Донецьк : ТОВ «ВКФ «БАО»», 2011. 992 с.
12. Ильиш Б. Строй современного английского языка. Ленинград : Просвещение, 1971. 367 с.
13. Грамматика английского языка : пособие для студентов педагогических институтов / В. Каушанская и др. Москва : Айрис-пресс, 2008. 384 с.
14. Кульбабська О. Типи предикації в сучасній українській мові. *Лінгвістичні студії* : збірник наукових праць / укл. : А. Загнітко та ін. Донецьк : ДонНУ, 2001. Вип. 7. С. 81–85.
15. Лекант П. Синтаксис простого предложения в современном русском языке : учебное пособие для филологических специальностей педагогических институтов. Москва : Высш. шк., 1986. 176 с.
16. Манаенко Г. Осложненное предложение в языке и речи: очерки по теории и методологии исследования. Ставрополь : изд-во СГУ, 2003. 395 с.
17. Практична граматики англійської мови для студентів 3-го курсу : навчальний посібник із граматики для студентів 3-го курсу факультету іноземних мов / уклад. : Т. Меркулова та ін. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2010. 134 с.
18. Панкрац Ю. Пропозициональные структуры и их роль в формировании языковых единиц разных уровней : дис. ... докт. филол. наук: 10.02.04. Москва, 1992. 333 с.
19. Семчинський С. Загальномовознавство. Київ : Вища шк., 1988. 328 с.
20. Кротевич Є., Родзевич Н. Словник лінгвістичних термінів ; Інститут мовознавства ім. О. О. Потебні АН УРСР. Київ : Видавництво АН УРСР, 1957. 236 с.
21. Соловцова О. «Предикативність», «предикатність», «предикація»: корелятивність / некорелятивність URL: <http://naub.oa.edu.ua/2013/predykatyvnist-predykatnist-predykatsiya-korelyatyvnist-nekorelyatyvnist>.
22. Сучасна українська літературна мова : підручник / М. Плющ та ін. ; за ред. М. Плющ. Київ : Вища шк., 2009. 430 с.
23. Сучасна українська літературна мова : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / С. Караман та ін. ; за ред. С. Карамана. Київ : Літера Лтд., 2011. 560 с.
24. Харитонов І. Теоретична граматики сучасної англійської мови. Тернопіль : Навчальна книга ; Богдан, 2007. 160 с.
25. Шульжук К. Синтаксис української мови : підручник для студентів вищих навчальних закладів. Київ : Видавн. центр «Академія», 2004. 408 с.
26. Longman Grammar of Spoken and Written English / D. Biber et al. 6th edition. Pearson Education Limited, 2007. 1225 p.
27. Bloor Th., Bloor M. The Functional Analysis of English. A Halliday an Approach. Second Edition. Arnold, a member of the Hodder Headline Group, 2004. 318 p.
28. Crystal D. The Cambridge encyclopedia of the English language. CUP, 1995. 491 p.
29. Halliday M. An introduction to functional grammar. 3^d edition. Hodder Arnold, 2004. 700 p.
30. Holary M. Wolf hall. London : Fourth estate. 2009. 672 p.
31. Lingvo Live Dictionary. URL: <https://www.lingvolive.com/ru-ru/translate/en-ru/Non-finite%20clause>.
32. Thompson G. Introducing Functional Grammar. 3^d Edition, Routledge, 2014. 329 p.

REFERENCES

1. Biryuk I., Tarasova N. Prakticheskaya Grammatika Angliyskogo Yazyka : Sintaks [Practical English Grammar : Syntax]. Mogilyev : Mogilyev State University named after A. Kuleshov, 2015. 124 p. [in Russian].
2. Blokh M. Theoretical English Grammar: manual for students of linguistic faculties of universities and English faculties of pedagogical institutions. Moscow : Vysshaya shkola, 1983. 383 p. [in English].
3. Blokh M. Teoreticheskiye Osnovy Grammatiki [Theoretical Essentials of Grammar]. Moscow : Vysshaya shkola, 2004. 239 p. [in Russian].
4. Wikipedia. Predikat (Lingvistika) [Predicate (Linguistics)]. URL: [https://ru.wikipedia.org/wiki/Предикат_\(Лингвистика\)](https://ru.wikipedia.org/wiki/Предикат_(Лингвистика)).
5. Vynnychuk Y. Tango smerti : roman [Death tango : novel]. Kharkiv : Folio, 2012. 379 p. [in Ukrainian].
6. Vychovanets I. Gramatyka ukrainskoi movy. Syntaks [Grammar of Ukrainian language. Syntax : textbook]. Kyiv : Lybid, 1993. 368 p. [in Ukrainian].
7. Vychovanets I. Navkolo problem predykatyvnosti, predykatsii i predykatnosti [Concerning the problems of predicativity, predication and predicating]. *Ukrainian language*. 2002. № 1. P. 25–31 [in Ukrainian].
8. Volokhina G. Sintaksicheskiye kontsepty russkogo prostogo predlozheniya [Syntactic concepts of the Russian simple sentence]. Voronezh : Istoki, 2003. 196 p. [in Russian].
9. Dudyk P., Prokopchuk L. Syntaksys ukrainskoi movy [Syntax of Ukrainian language : textbook]. Kyiv : The publishing House "Academia", 2010. 380 p. [in Ukrainian].

10. Zagnitko A. Teoretychna gramatyka ukrainskoi movy [The theoretical Grammar of Ukrainian language : Syntax : monograph]. Donetsk : DonNU, 2001. 662 p. [in Ukrainian].
11. Zagnitko A. Teoretychna gramatyka suchasnoi ukrainskoi movy : Morfologiya. Syntaks [The theoretical Grammar of modern Ukrainian language : Morphology. Syntax]. Donetsk : TOV "VKF "BAO"", 2011. 992 p. [in Ukrainian].
12. Ilish B. Structure of the English language. Leningrad : Prosveshcheniye, 1971. 367 p. [in English].
13. Kaushanskaya V. English Grammar. Manual for students of pedagogical educational institutions. Moscow : Ayrispress, 2008. 384 p. [in English].
14. Kulbabska O. Typypredykatsii v suchasni ukrainskii movi [The types of predication in modern Ukrainian language]. *Linguistics studios*. 2001. № 7. P. 81–85 [in Ukrainian].
15. Lekant P. Sintaksis prostogo predlozheniya v sovremennom russkom yazyke [Syntax of a simple sentence in modern Russian language: manual for linguists of special pedagogical educational institutions]. Moscow : Vysshaya shkola, 1986. 176 p. [in Russian].
16. Manaenko G. Oslozhnennoe predlozhenie v yazyke i rechi : ocherki po teorii i metodologii issledovaniya [A complicated sentence in language and speech : outlines of research theory and methodology]. Stavropol : the publishing house SGU, 2003. 395 p. [in Russian].
17. Merkulova T., Kuzmina V., Nabokova I., Lypetska V. Practical English Grammar for the 3d year students. Manual in Grammar for the 3d year students of Foreign Languages Faculty. Kharkiv : KhNU named after V. Karazin, 2010. 134 p. [in English].
18. Pankrats U. Propozitsionalnyye struktury i ih rol v formirovanii yazykovykh edenits raznykh urovney [Propositional structures and their role in language units of different levels formation : dissertation]. Moscow, 1992. 333 p. [in Russian].
19. Semchynskyi S. Zagalne movoznavstvo [General linguistics]. Kyiv : Vyshcha shkola, 1988. 328 p. [in Ukrainian].
20. Krotevych E., Rodzevych N. Slovyk lingvistichnykh terminiv [The dictionary of linguistic terms]. The Institute of Linguistics named after O. Potebnia, the Science Academy of USSR. Kyiv : the Publishing House of the SA of USSR, 1957. 236 p. [in Ukrainian].
21. Solovtsova O. "Predykatyvnyist", "predykatnist", "predykatsiya" : korelyatyvnist / nekorelyatyvnist ["Predicativity", "predicating", "predication" : correlation / non-correlation]. URL: <http://naub.oa.edu.ua/2013/predykatyvnyist-predykatnist-predykatsiya-korelyatyvnist-nekorelyatyvnist> [in Ukrainian].
22. Pliushch M., Bevzenko S., Grypas N. Suchasna ukrainska literaturna mova [Modern Ukrainian Literary Language : textbook]. Kyiv, Vyshcha shkola, 2009. 430 p. [in Ukrainian].
23. Karaman S., Karaman O., Plushch M. Suchasna ukrainska literaturna mova [Modern Ukrainian Literary Language: manual for students of higher educational institutions]. Kyiv : Litera Ltd., 2011. 560 p. [in Ukrainian].
24. Kharytonov I. Teoretychna gramatyka suchasnoi ukrainskoi movy [Theoretical Grammar of modern English language]. Ternopil : Navchalna knyha – Bogdan, 2007. 160 p. [in Ukrainian and English].
25. Shulzhuk K. Syntaksys ukrainskoi movy [Syntax of Ukrainian language : manual for students of higher educational institutions]. Kyiv : The publishing House "Academia", 2004. 408 p. [in Ukrainian].
26. Biber D., Johansson S., Leech C., Conrad S., Finegan E. Longman Grammar of Spoken and Written English. 6th edition. Pearson Education Limited, 2007. 1225 p. [in English].
27. Bloor Th., Bloor M. The Functional Analysis of English. A Halliday an Approach. Second Edition. Arnold, a member of the Hodder Headline Group, 2004. 318 p. [in English].
28. Crystal D. The Cambridge encyclopedia of the English language. CUP, 1995. 491 p. [in English].
29. Halliday M. A. K. An introduction to functional grammar. 3d edition. Hodder Arnold, 2004. 700 p. [in English].
30. Holary M. Wolf hall. London : Fourth estate, 2009. 672 p. [in English].
31. Lingvo Live Dictionary [Internet resource]. URL: <https://www.lingvolive.com/ru-ru/translate/en-ru/Non-finite%20clause> [in English].
32. Thompson G. Introducing Functional Grammar. 3d Edition, Routle.